

CULTUURHISTORISCH CENTRUM

OLDAMBT

Jaarplan en begroting

2020

Inhoud

Inleiding	2
I - Activiteiten	3
II - Historische projecten	4
III – Publicaties	5
IV - Platform	5
V - Vaste werkzaamheden	6
VI – Bedrijfsvoering	7
Begroting 2020	8
Vooruitblik 2021	9
Bijlage 1 - Activiteitenprogramma	10

Inleiding

Dit jaarplan heeft een nieuwe opzet in vergelijking voorgaande jaarplannen. De indeling in thema's is vervangen door typen activiteiten. Dit past beter bij de manier waarop het Cultuurhistorisch Centrum Oldambt (CHC) zich ontwikkeld heeft in de afgelopen jaren. De eerste alinea's zijn gericht op het publiek en het de relatie met historisch veld. Daarna volgen de vaste werkzaamheden, al dan niet in contract met gemeente Oldambt. Het plan sluit met een paragraaf over de bedrijfsvoering waarvan de begroting deel uitmaakt. In bijlage 1 is het jaarprogramma opgenomen.

Hét historisch thema van 2020 is 75 jaar bevrijding. Daarop zal het CHC aansluiten met een uitgebreidere versie van Open Joodse huizen. Verder zal de nadruk liggen op het ondersteunen van de gemeente in de uitvoering van het erfgoedbeleid en het daarmee samenhangende project 'Tachtig jaar oorlog', een opbouw van samenwerking tussen de musea Heiligerlee, de toren en kerk in Winschoten en de vestingmusea in Oudeschans en Nieuweschans. Daarmee zal het CHC bijdragen aan de versterking van de historische infrastructuur in het Oldambt.

Het jaar 2020 zal voor het CHC in het teken staan van het huisvestingsvraagstuk. Door de onverwachte verhuizing van het voormalige Lucasziekenhuis naar het gemeentekantoor in Scheemda, zijn praktische problemen ontstaan. Zonder publieks- en tentoonstellingsruimte moet voor een aantal activiteiten naar locaties worden gezocht. Verder zullen de zoektocht naar nieuwe huisvesting en inrichtingsplannen veel tijd vragen. Daardoor is het jaarplan voor 2020 sober gehouden, met eens per maand een activiteit.

M. B. Kruijswijk
Directeur

I - Activiteiten

Tentoonstelling

De eerste maanden van het jaar zal de tentoonstelling van Derk Sibolt Hovinga in de Klinker te zien zijn. De tentoonstelling hangt samen met de presentatie van een boek over Hovinga als dichter en een daarbij behorende CD. Rondom de tentoonstelling zijn diverse activiteiten gepland. De stadsdichter en het dichterscollectief dragen hieraan bij.

Verhalencafé

In 2020 organiseert het CHC praatmiddagen voor de drie onderwerpen die een verhaal zullen krijgen op de Verhalen van Groningen. Zoals eerder genoemd zijn de onderwerpen:

- **Communisme**
Dit onderwerp staat al lang op het verlanglijstje van het CHC en bezoekers. De aandacht die er was in 2017 voor het publieke interview met Hanneke Jagersma (voormalig communistisch burgemeester van Beerta) toont dat wel aan. Het is een zeer belangrijk onderdeel van de Oldambtster geschiedenis en verdient daarom de aandacht.
- **Jongerencentrum Stone Free**
De herinneringen aan dit jongerencentrum zijn nu nog heel levend. Daarom is het goed er eens met de bezoekers van vroeger over te praten.

Open Joodse Huizen

In het kader van 75 jaar bevrijding zal de gebruikelijke verhalenmiddag van Open Joodse Huizen eindigen in een ceremonie van het voorlezen van alle namen van omgekomen Joden uit het Oldambt.

Lezingen

Landschapsgeschiedenis (ism SLO en Verdrongen Geschiedenis)

Naar aanleiding van vragen die het CHC bereikt hebben over de droogte in het Oldambt zal gekeken worden in samenwerking met Stichting Landschap Oldambt en de Stichting Verdrongen Land of hierover een informatiemiddag gehouden kan worden, waarbij vragen over de waterbeheersing en de omgang met het landschap en de dijken een belangrijke rol spelen.

Lezingen over archeologie

De belangstelling voor archeologie groeit. Daar wil het CHC bij aanhaken door lezingen te organiseren over archeologie. In ieder geval zal er aandacht zijn voor de prehistorie en de opgravingen bij de vestingen. Deze laatste lezing zal onderdeel zijn van het project Tachtig jaar oorlog dat in de volgende paragraaf wordt behandeld.

De dominee van Beerta

In 2019 is een manuscript toegezegd van een oud-predikant van Beerta die de kerkelijke geschiedenis heeft geschreven van het dorp. In 2020 zal dat gepresenteerd worden in Beerta.

II - Historische projecten

Erfgoedbeleid gemeente Oldambt

In 2019 is door de gemeente Oldambt de implementatienotitie voor het erfgoed en toerisme opgesteld voor de periode 2019 tot 2023. In lijn met het landelijke en provinciale beleid heeft de gemeente Oldambt gekozen voor verhaallijnen die de presentatie van het Oldambt ondersteunen.

Samen met Stichting Marketing Oldambt (SMO) draagt het CHC bij aan de uitvoering hiervan. De eerste twee verhaallijnen op het programma zijn 'de Graanrepubliek' en 'Grensland vestingland'. SMO zal de leiding nemen in de eerste verhaallijn, het CHC in de tweede. Het project Tachtig jaar oorlog zal hier een belangrijke rol in spelen.

De uitwerking is gebaseerd op de behoeft patronen van toeristen die zijn geanalyseerd in opdracht van (o.a.) de provincie Groningen. Het streven is dat het Oldambt per verhaallijn iets kan aanbieden aan ieder type toerist. Dit hoeft zeker niet allemaal aangeboden te worden door de culturele sector. SMO en het CHC willen contacten leggen met het (toeristisch) bedrijfsleven om ook daar deze benadering onder de aandacht te brengen en hun presentatie naar de toerist te ondersteunen.

'Tachtig jaar oorlog'

De herdenking van 450 jaar Slag bij Heiligerlee in 2018 was heel succesvol: 8000 mensen bezochten een weekend met re-enactment. Na afloop van het project kwam het idee op tafel dat het Oldambt veel meer te bieden heeft in de geschiedenis van de 80-jarige oorlog. De strijd heeft de bouw van vestingen in gang gezet, er zijn nog andere slagen geleverd en het land heeft vol kleine verdedigingswerken gestaan. Er was tot rond het jaar van de Reductie van 1594, een gestage beweging van vluchtelingen van en naar Emden, afhankelijk van de verhoudingen. Dat heeft nog eeuwen betekenis gehad in deze stad.

Museum Slag bij Heiligerlee, de middeleeuwse toren en kerk in Winschoten en de vestingmusea Oudeschans en Nieuweschans kunnen gezamenlijk de verhalen hiervan vertellen en elkaar versterken door gezamenlijk naar buiten te treden.

In de komende jaren kan verwacht worden dat er veel aandacht blijft voor de Tachtigjarige oorlog. Vanaf 2022 beginnen de herdenkingen in de Randstad en het Zuiden van het land. Den Briel viel op 1 april 1572, wat in de geschiedschrijving langzaamaan als het begin wordt gezien van de Tachtigjarige oorlog. Daarna volgen de herdenkingen van de vele belekken en veroveringen, het bloedbad van Naarden (1572) de belekken van Haarlem (1572-73), Alkmaar (1573) en Leiden (1573-74). In die steden en hun omgeving zullen herdenkingen plaatsvinden. Het CHC en vier organisatie zullen via een vorm van direct marketing de aandacht vestigen op wat het Oldambt hier te bieden heeft.

In de tussenliggende jaren zal een samenwerking opgebouwd worden die in vanaf 2020 activiteiten aanbiedt rondom het verhaal van Grensland Vestingland.

III - Publicaties

Oldambt Historische Reeks

In 2020 zullen de voorbereidingen worden getroffen voor deel 5 van de Oldambt Historische Reeks. Deze uitgave zal herinneringen van communisten bevatten. Dit onderwerp is meegenomen uit de plannen van 2018. De onverwachte verhuizing die is genoemd in de inleiding is de oorzaak van deze vertraging.

De basis hiervoor wordt gelegd tijdens het verhalencafé over het Communisme dat in de paragraaf 'activiteiten' is beschreven.

IV - Platform-functie

Het CHC is een historische vraagbaak voor het cultuurveld in het Oldambt en organisaties en onderzoekers daarbuiten, brengt partijen die aan eenzelfde onderwerp aandacht willen besteden zoveel mogelijk bij elkaar te brengen en verbindt onderzoekers met Oldambtster collectiebeheerders waar dat nodig is. In het erfgoedveld heeft het CHC, als 'centrum' nadrukkelijk een faciliterende rol.

Samenwerking erfgoedinstellingen

Erfgoedoverleg ivm Open Monumentendag

Net als ieder jaar zal het erfgoedoverleg twee keer per jaar samen komen. De nadruk van dit overleg ligt op de organisatie van de Open Monumentendag(OMD). Het CHC verzorgt het overleg en de verslaglegging, de publiciteit rondom de OMD, de contacten met de landelijke organisatie en de informatiefolder met route.

Historische verenigingen

Historische verenigingen en historici in de gemeente ondersteunen het CHC in het beantwoorden van historische vragen. In de zoektocht naar nieuwe huisvesting trekt het CHC samen op met Stichting Oud Winschoten. De doelstelling van beide organisaties komen sterk overeen. Samenwerking ligt hier dus voor de hand.

Musea

In het project Tachtig jaar oorlog ondersteunt het CHC een nieuwe samenwerking van musea, die bedoeld is de historische infrastructuur te versteken.

Erfgoedpartners / onderwijs

In 2017 en 2018 is een lespakket geschreven voor het basisonderwijs over de regionale geschiedenis. Dit is een standaard pakket met speciale aanvullingen voor het Oldambt voor communisme, Joodse geschiedenis en het carillon.

Het CHC draagt zorg voor de leskisten voor de eerste twee groepen van het basisonderwijs en is het verzamelpunt voor overleg tussen de betrokken partijen.

Joodse geschiedenis

Het CHC heeft in 2019 een roos naar Etty Hillesum genoemd. Deze roos is gepland bij haar woonhuis in Winschoten. De roos zal in de komende jaren ook gepland worden in Middelburg en Deventer, andere woonplaatsen van de familie Hillesum

Het CHC is contactorganisatie voor Open Joodse Huizen, een landelijke activiteit van het Joods Historisch Museum in Amsterdam.

Het CHC maakt deel uit van het onderzoek Joden in het grensland. Dit betreft vooral onderzoeksadvies voor Duitse onderzoekers in Winschoten.

De toren in Winschoten

In samenwerking met het Gilde van de Stadsgidsen wordt de middeleeuwse toren in Winschoten open gehouden voor publiek in de zomermaanden. Dit zal in 2020 opnieuw gebeuren, passend binnen de afspraken die hierover gemaakt zijn met gemeente Oldambt.

Het CHC is hierin vooral faciliterend, zoals het versturen van persberichten, het verstrekken van historische informatie en het ondersteunen van het overleg. De Stadsgidsen en torenwachters zorgen voor de praktische openstelling.

V – Vaste werkzaamheden

Beeldbank

De deelname aan www.beeldbankgroningen.nl zal worden voortgezet. In 2018 heeft de rechtenkwestie van foto's tot gevolg gehad dat (tijdelijk) meer dan 1000 foto's van de beeldbank verwijderd moesten worden.

In 2020 zullen rechtenafspraken worden gemaakt met fotografen of hun nazaten, zodat de foto's teruggeplaatst kunnen worden. Naar verwachting zal dit voor 80% van de verwijderde foto's mogelijk zijn.

Het doel voor 2020 is het terugplaatsen van zoveel mogelijk foto's. Aan het einde van het jaar wil het CHC 7700 foto's gepubliceerd hebben op de beeldbank. Hierbij zullen we aandacht geven aan recentere foto's, zodat de beeldbank een evenwichtig beeld geeft van de ontwikkeling van het Oldambt.

De glasnegatieven die het CHC beheert, zullen in 2020 in samenwerking met dhr. Kalse worden gescand.

Open Monumentendag

Het CHC Oldambt organiseert de Open Monumentendag in samenwerking met alle plaatselijke commissies in opdracht van de gemeente Oldambt. In het Erfgoedoverleg zal gekozen worden hoe het thema van het jaar, kan worden uitgewerkt.

Ieder jaar wordt gezocht naar nieuwe mogelijkheden om meer mensen te interesseren voor de Monumenten in het Oldambt. Het nadeel in het Oldambt blijft het samenvallen met de Run. In 2020 zullen we bekendheid geven aan de Open Monumentendag in Duitsland.

Carillon

In opdracht van de gemeente Oldambt beheert het Cultuurhistorisch Centrum het carillon. Dit houdt in dat het carillon regelmatig bespeeld wordt en dat aan landelijke activiteiten, zoals de Open Torendag, wordt meegedaan. In relatie met de winkeliers van de Torenstraat zoekt het CHC naar een bredere invulling.

De nieuwe beiaardier heeft in 2018 een ‘omgevingsonderzoek’ gedaan om vast te stellen hoe het carillon kan worden geïntegreerd in onderwijs en omgeving. In 2020 zullen de bespelingen zo veel mogelijk deel uitmaken van bijzondere dagen in Winschoten, zoals de genoemde Open Torendag.

De beiaardier zal, samen met de torenwachters, zoeken naar mogelijkheden om informatie over het carillon beschikbaar te stellen in de toren. De lesbrief van Erfgoedpartners zal in gebruik genomen worden.

VI - Bedrijfsvoering

Huisvesting

De huur vastgelegd in een subsidiebedrag. Dit bedrag is gebaseerd op minder vierkante meters dat het CHC feitelijk sinds 2008 in gebruik heeft gehad. De begroting gaat uit van het bedrag dat het CHC feitelijk nodig heeft voor de huur van het aantal vierkante meters (350) dat werkelijk in gebruik is.

De huisvesting in Scheemda is tijdelijk (ongeveer 3 jaar). Er zal dus gezocht moeten worden naar huisvesting voor de lange termijn. Daarbij gaat de voorkeur uit naar Winschoten, vanwege de centrale ligging.

Het CHC kiest het uitgangspunt dat de publieksruimten en kantoren niet perse in één gebouw hoeven te zijn. Het CHC heeft plannen gemaakt voor het aanpassen van de voormalige Lutherse Kerk in Winschoten tot publieksruimte, gedeeld met andere partijen in het Oldambt. Kantoorruimte en opslag kunnen in een ander gebouw worden ingericht.

In intensief overleg met de gemeente zal in de komende jaren worden gewerkt aan definitieve huisvesting van het Cultuurhistorisch Centrum. Daarin wordt zo veel mogelijk naar samenwerking gezocht. Een van de belangrijkste partners is Stichting Oud Winschoten.

Personeel

Raad van toezicht:
Mevrouw E. Bulder
De heer G. Beukema
De heer J. Groenbroek

Bestuur
De heer J. Timmer
De heer H.L. Hilarides
De heer D. Bos

Directie
Mevrouw M.B. Kruijswijk

Vrijwilligers

Mevrouw M. Buining
De heer J. Dik
Mevrouw E. de Haas
Mevrouw F. ten Have
De heer W. Hemmen
De heer F. Kuiper
Mevrouw S. Ploeger

Begroting 2020

Omdat er ruimtes zullen moeten worden gehuurd voor activiteiten, zullen de inkomsten uit activiteiten lager uitvallen.

De kosten van onderzoek naar herhuisvesting zijn op nog niet in te schatten. Daarom zijn ze op dit moment buiten beschouwing gelaten.

De SLA Archief houdt in dat het CHC voor de gemeente historische vragen beantwoordt middels archiefonderzoek, adviezen geeft over de wettelijke archiefzorg en lid is van het Strategisch Informatie Overleg van de gemeente. In 2019 moet het contract verlengd worden. Bij het vaststellen van deze begroting is nog niet duidelijk wat daar de uitkomst van zal zijn.

2020	Inkomsten	Uitgaven
Beeldbank	1.200,00	1.200,00
Activiteiten	1.000,00	400,00
Monumentendag		2.000,00
Carillon	5.500,00	7.500,00
Personele kosten		40.000,00
Projecten	26.800,00	26.800,00
Open Joodse Huizen	150,00	150,00
Huur	26.250,00	26.250,00
Exploitatie		4.000,00
Verkoop boeken	500,00	
Verhuizingskosten		5.000,00
SLA Archief	15.000,00	
Subsidies	23.180,00	
Tekort	23.720,00	
Totaal	108.300,00	108.300,00

Vooruitblik

De begroting voor 2021 bevat een extra post voor publicaties, omdat gestreefd wordt naar de uitgave van een nieuw boek over communisme in de Oldambt Historische Reeks.

Gezien de situatie van de huisvesting is geen inschatting te maken van de activiteiten. In de begroting 2021 is rekening gehouden met de mogelijkheid dat het CHC exposities organiseert in het Luthers kerkje.

2021	Inkomsten	Uitgaven
Digitale informatie	1.200,00	1.200,00
Activiteiten / Exposities	6.500,00	6.000,00
Monumenten	1.850,00	1.500,00
Carillon	5.500,00	6.500,00
Personele kosten		40.000,00

Huur	26.250,00	26.250,00
Exploitatie		4.000,00
Oldambt Historische Reeks	3.500,00	3.500,00
Verkoop	500,00	
Subsidies & inkomsten	43.650,00	
Totaal	88.950,00	88.950,00

Bijlage 1 – Activiteitenprogramma

Januari & Februari ¹	Tentoonstelling Derk Sibolt Hovinga
Maart	Verhalencafé Communisme
April	Verhalencafé Jongerencentrum Stone Free
Mei	Open Joodse Huizen
Juni	Open Torendag
September	Open Monumentendag
Oktober	Lezingen archeologie
November	Landschapslezing
December	Verhalen van de kerk van Beerta

¹ Als gevolg van de verbouwingen in de Klinker is het mogelijk dat de tentoonstelling later opent en na februari iets langer blijft staan.